

Euran kunta
Kirjaamo
kirjaamo@eura.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 5.10.2021

**Asia: Euran kirkonseudun asemakaavan muutosehdotus korttelissa 334 (osa).
Päiväty 22.9.2021.**

Asemakaavan muutos koskee tonttia 9. Euran kirkonseudun korttelissa 334, Koulutien ja Eurantien kulmauksessa. Kyseessä on Kukkula -nimellä tunnettu, alun perin eläinlääkärin asunnoksi rakennettu kiinteistö. Kaavamutoksen tarkoituksena on mahdollista nykyisessä asemakaavassa yleisten rakennusten tontiksi osoitetun kiinteistön käyttötarkoitukseksi asuminen ja siten myös kunnalle tarpeettomaksi käyneen kiinteistön myynti. Rakennus on ollut pitkään Euran kunnan omistuksessa ja sosiaalitoimen käytössä. Ulkorakennus on ollut kansalaisopiston kudonta- ja käsityöpiirien tiloina.

Asemakaavan muutosalue Eurantien varrella on osa Isovahen ajallisesti ja toiminnallisesti kerroksellista kylänraittia ja samalla osa kunnan ydinkeskustaa. Kukkulan kiinteistön lähiympäristössä on sekä vanhoja maatilojen pihapiirejä, 1970-/80-lukujen kerrostaloja sekä ryhmä Kukkulan kaltaisia, eri-ikäisiä pientaloja. Kokonaisuus on viehättävä, kiinnostava ja suurelta osin joko maakunnallisesti (Isovahen kylä) tai valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä (Nuoranteen talot). Kukkula sijaitsee aivan Isovahen kylän maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön reunalla.

Koko suunnittelualue on osa muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännöstä, Eläinlääkärin tontti -nimistä ruumiskalmistoaluetta (muinaisjäännösrekisterissä tunnuksella 50010026). Kyseessä on Eurantien suuntainen laaja-alainen kalmisto, joka ulottuu useiden tonttien alueelle. Alkujaan hiekkapohjainen loiva mäki Eurajoen länsirannalla lienee ollut yhtenäistä hauta-alueita alkaen Yli-Nuoranteelta ja jatkuen pohjoisen Eläinlääkärin tontille asti. Tällä laajalla kalmistoalueella on eri aikoina tehty useita arkeologisia kaivaustutkimuksia rakennushankkeiden vuoksi. Mahdollisesti kalmistoa on edelleen jäljellä kaikkialla, missä myöhempi maankäyttö on ollut vähäistä.

Euran kunnaneläinlääkärin talon eli Kukkulan on suunnitellut kokemäkeläinen arkkitehti Katri Jansson vuonna 1941. Taajamakuvaan kannalta merkittävä,

arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen ja hyvin alkuperäisenä säilynyt kaksikerroksinen, rapattu puutalo on huomioitu Euran keskustan osayleiskaava-alueen rakennusinventoinnissa vuonna 2013 ja luokiteltu A-luokkaan, millä perusteella kohde on suojeltu Euran keskustan osayleiskaavassa (tullut voimaan 18.10.2017) kohdesuojelumerkinnällä, johon liittyy määräys: *Rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2). Kohdetta tai sen kulttuurihistoriallisia arvoja omaavaa ympäristöä koskevien toimenpiteiden ja suunnittelun on oltava kokonaisuuden säilymistä turvaavia. Rakennuksissa tai rakennelmissa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen tai rakennelman rakennustaiteen, kulttuurihistorian, taajamakuva ja/tai maisemakuva kannalta merkittävä luonne säilyy. Kohteita koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.* Kokonaisuuteen kuuluu niin ikään Katri Janssonin suunnittelema vinkkelinmuotoinen, yksikerroksinen, lautavuorattu ulkorakennus, johon rakennettiin alun perin eläinlääkäriin vastaanottotilat. Rakennukset ovat valmistuneet vasta sodan loppuvaiheessa tai heti sen jälkeen. Ne uudistettiin sisätilojen osalta Euran kunnan terveystalouden käyttöön 1970-80-luvuilla.

Kannanotto kaavaratkaisuun

Satakunnan Museo pitää nykyisen, uudisrakentamiseen tähtäävän, vanhentuneen ja ylimitoitettun (rakennusoikeutta 1000 m²) asemakaavan (vahvistettu 17.8.1988) uudistamista tervetulleena hankkeena. Tontilla olevan entisen eläinlääkäriin talon ja siihen liittyvän, saman ikäisen talousrakennuksen suojelu on tuoreen osayleiskaavan mukainen ratkaisu.

Eläinlääkäriin tontin ruumiskalmisto on merkitty kaavaehdotukseen lähes koko tontin rajaavalla aluemerkinällä sm. Museo huomauttaa, että myös tontin istutettavaksi merkitty ala tulee rajata sm -alueeksi. Muinaisjäännösalueella vallitseva maankäyttö on sallittua. Koska kaavaehdotus kuitenkin mahdollistaa uudisrakentamisen, kaavan toteuttaminen merkitsee kajoamista muinaisjäännökseen. Muinaisjäännökseen kajoamisen salliminen ja ehdot käsitellään erikseen muinaismuistolain 13 § mukaisessa neuvottelussa Museoviraston kanssa. Neuvottelu tulee järjestää kaavan valmistelun aikana. Museovirastossa asiaa hoitaa Sari Mäntylä-Asplund, sari.mantyla-asplund@museovirasto.fi.

Asemakaavan muutoksessa rakennukset on osoitettu suojeltavina rakennuksina merkinnällä sr ja merkintään liittyvällä määräyksellä. Käytettyä määräystä tulee kuitenkin täydentää osayleiskaavan mukaisesti purkamisen kieltävällä lauseella, esimerkiksi: *MRL 57 § 2. momentin perusteella määrätään, ettei rakennusta saa purkaa.* Määräyksessä tulee osayleiskaavan mukaisesti ohjeistaa myös kaikki

tontilla tapahtuvat toimenpiteet huomioimaan suojellut rakennukset. Lisäksi lausunnonpyyntövelvoite on hyvä osoittaa anonyymien museoviranomaisen sijasta Satakunnan Museolle, joka on nykyisen lainsäädännön perusteella tuo museoviranomainen.

Itse kaavaratkaisun osalta museo näkee ongelmalliseksi tontille osoitetun rakennusoikeuden melko suuren määrän (670 m²). Kaavaselistuksesta ei myöskään käy ilmi, kuinka suuri osa siitä sisältyy suojeltuihin rakennuksiin, mutta karkeasti mitattuna rakennusoikeutta jäisi uudisrakentamiseen vielä yli 200 m². Rakennusalana on koko tontti, eikä rakennusoikeuden sijoitusta ei ole määritelty mitenkään. Uudisrakentamista ei myöskään kaavassa ohjata lainkaan tontin taajamakuullisesta merkityksestä huolimatta, kuten jo edellä on todettu. Rakennusoikeus tontilla tulisi rajata olemassa oleviin rakennuksiin, mikä myös mahdollistaisi kaavaehdotuksen etenemisen ilman Museoviraston kanssa käytävää kajoamisneuvottelua ja kunnan kustannettavaksi tulevia arkeologisia koetutkimuksia.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo, Sari Mäntylä-Asplund

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä